

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPPLEMENT LA REVISTA "ADMINISTRAREA PUBLICĂ"

31 august - Ziua Limbii Române

Ziua Independenței Republicii Moldova

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a participat la ceremonia de decernare a Premiilor Naționale, dedicată aniversării a 23 de ani de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, care a avut loc la Palatul Republicii, unde a rostit un discurs.

„[...] Se împlinesc 23 de ani din ziua în care ne-am declarat Independența. În 1991, voința noastră puternică și condițiile istorice prielnice ne-au orientat pe un făgaș pe care am cunoscut libertatea.

23 de ani mi se par un interval de timp suficient pentru a aprecia valoarea libertății, a acestui dar lăsat de Dumnezeu, pe care l-am recuperat după multe strădanii și lungi suferințe. Astăzi vreau să cred că, în majoritatea noastră, ne-am eliberat de îndoieli și de nostalgiile pentru trecutul sovietic.

Însă instabilitatea a cuprins din nou regiunea din care facem parte, iar propaganda an-

tioccidentală a căpătat aceleași proporții ca în perioada sovietică. Republica Moldova are însă un alt drum, drumul european.

În ultimii ani, și cu precădere în ultimul an, am făcut cu tărie și apăsător pași care ne-au apropiat semnificativ de dezideratele stipulate în Declarația de Independență.

În primul rând, ne-am asociat cu Uniunea Europeană, obținând dreptul de a circula fără opreliști pe continent și de a face comerț liber în spațiul european.

Subliniez aici: aceste realizări istorice se datorează unității de care am dat dovadă, prin încrederea și munca Dumneavoastră și prin consensul atins de partidele pro-europene. Nu știu cum aveam să reușim dacă persistau disensiunile la nivel politic. Să păstrăm această înțelegere și să facem acțiuni care să conducă în continuare la unitate și la căutarea binelui comun.

Să ținem la aceste realizări, să le prețuim. Forțele anti-europene, neo-sovietice, din care fac parte și unii aventurieri politici din țara noastră, și-ar dori, prin torpilarea proceselor pro-europene, ca noi să pierdem avantajele de circulație și de

(Continuare în pag. 2)

Transmisă prin viu grai din om în om, din tată, din părinte în fiu și din mamă în fiică secol de secol și mileniu de mileniu ca o comoară fără preț, Limba Română, pogorătoare din balade și din doine, din buciuri și din fluier, din frunză și din cimpoi, din povești și din snoave, din pilde și voroave, pe vreme de pace și de război, de la strădaci și de la daci încoace, autohtonizată și romanizată, își trage sevele nemuritoare din nemăr-

Rapsodia vieții noastre milenare, teaurizată în expresii de toată frumusețea suflată în aur, în irepetabilitatea ritmurilor sonice și arcadice din antichitate în contemporaneitate poate fi deslușită lesne, parcurgând monumentele Ei literare, scrise și orale, de la origini până în prezent cu inima deschisă aplecată la înțelepciunea și cumsecădenia populară, la drama istorică și civilizatorică a Neamului bătută în neuitare.

Născuți din Cuvânt și-ntru Cuvânt rostuiți

„Când zic Limba Română,
Vecia mă ține de mână”

ginirile ființei noastre solar-selenare și stelare.

Întăistătoare și întâimergătoare, flamura ei curcubeică și deică ne ține în nelimita lăbirii, a Credenței, a dăruirii sufletești dezinteresate, pe mic și pe mare, pe copil și pe elev, pe țăran și pe orășean, pe profesor și pe medic, pe savant și pe scriitor, pe inginer și pe muncitor, pe păstor și pe vânzător, pe pictor și pe constructor, pe contabil și pe zugrav deopotrivă întru a fi prin Ea noi înșine aici și acum.

Înnoită în pas cu vremea întotdeauna, Limba este Profesorul nostru veșnic și pilduitor în orice împrejurări concret-istorice, soarele ei cosmic și metafizic reușind de minune să ne lumineze inimile și să ne înalțe privirile mereu în căutarea pe nou a semnelor noastre de identitate dinspre conștiința universală a mutațiilor și a redicționării cultural-civilizaționale și atitudinale.

Prin mesajul ei direct și

(Continuare în pag. 3)

SUMAR

Oficial.....	1, 2
Ziua Limbii Române.....	1, 3
Admiterea la doctorat.....	3
Reforma de descentralizare.....	4
Administrația publică centrală.....	5
Patrimoniul public.....	6-7
Știri pe scurt.....	8
I. Negrescu, primarul-filozof de Chișinău.....	9
În lumea științei și a tehnicii.....	10
Dura lex, sed lex.....	11
Ansamblul folcloric „Moștenitorii”.....	12

(Sfârșit. Început în pag. 1)

comerț liber în Europa. Aceste forțe și-ar dori, poate, ca noi să fim dependenți încă sute de ani de un „frate mai mare”, care să ne manevreze după placul său.

Dar noi, după 23 de ani de libertate, știm că drumul spre Europa este singurul care asigură progres, securitate și bunăstare. În spațiul european statele partenere se respectă reciproc, nu-și instituie embargo-uri peste noapte, ci se ajută la nevoie. În ultima perioadă de timp, când ne-am confruntat cu

diverse provocări, noi am simțit pe deplin solidaritatea statelor Uniunii Europene, a Statelor Unite ale Americii și a întregii comunități internaționale.

La apropiatele alegeri parlamentare, din noiembrie, vom vota în funcție de atașamentul nostru față de valorile lumii civilizate. La acest scrutin vom avea nevoie de unitatea de care am dat dovadă la începutul anilor 90, când eram cu toții o singură suflare și o singură voce, revendicându-ne dreptul de a fi liberi.

[...] În anii următori trebuie să continuăm modernizarea Republicii Moldova, cu mai

multă dedicație și seriozitate. Avantajele pe care le văd aici sunt susținerea generoasă din partea Occidentului și, mai ales, dorința cetățenilor de a trăi îndestulat și în tihnă, cu respect față de legile țării și protejați de instituțiile statului.

Deja se întrevăd beneficiile parcursului european. Drept dovadă stau amplele lucrări de infrastructură din țară: drumuri, rețele tehnice, școli, spitale, grădinițe, alte edificii ale instituțiilor de menire socială, care servesc cetățeanul. Nu este departe vremea când vom simți plener, cu toții, și alte beneficii de care se bucură orice

cetățean european. Când zic cu toții mă gândesc și la concetățenii noștri din regiunea transnistreană, controlată de un regim anticonstituțional și unde staționează, împotriva voinței noastre, o armată străină.

[...] Să ne bucurăm împreună și să sărbătorim cum se cuvine aniversarea Independenței noastre. Să ne însoțească în această zi tricolorul și amintirea tuturor celor care și-au jertfit sorțile, în numele idealului de Renaștere Națională.

Dumnezeu să ne binecuvânteze și să ne îndrume către fapte bune. La mulți ani, Republica Moldova!"

De Ziua Independenței, Parlamentul Republicii Moldova și-a deschis larg ușile, la inițiativa Președintelui Parlamentului, Igor Corman. Pe parcursul întregii zile, între orele 09.00–17.00, vizitatorii, peste 2000 la număr,

au avut acces liber în clădirea renovată a Parlamentului, unde au putut admira o galerie cu fotografii ale tuturor președinților Parlamentului, din 1991 și până în prezent, precum și o expoziție de documente de arhivă și publicații ale Legislativului.

Publicul a discutat cu deputații prezenți la eveniment, a făcut fotografii alături de parlamentari, atât în sala de ședințe plene, cât și în sala de confe-

rințe. Vizitatorii au lăsat mesaje în Cartea de sugestii. De asemenea, fiecare dintre ei a primit stegulețe și materiale informative despre activitatea Parlamentului.

Președintele Parlamentului i-a îndemnat pe vizitatori să se implice în procesul decizional, să vină cu propuneri pentru îmbunătățirea cadrului legislativ și creșterea nivelului de trai în țară. Speakerul a declarat că sunt de-

puse eforturi pentru creșterea încrederii cetățenilor în instituția parlamentară, inclusiv prin sporirea gradului de transparență a Legislativului. Igor Corman i-a anunțat pe vizitatori că în această toamnă vor fi deschise alte 3 oficii teritoriale de informare ale Parlamentului în orașele Edineț, Leova, Orhei.

Potrivit Președintelui Parlamentului, Ziua ușilor deschise devine deja o tradiție.

Ziua ușilor deschise la Parlament

Gazoductul Iași-Ungheni a fost lansat oficial în prezența Prim-ministrului Iurie Leancă, a Premierului român, Victor Ponta, a Comisarului European pentru Energie, Günther Oettinger, a mai multor miniștri din Guvernele de la Chișinău și București, precum și a reprezentanților misiunilor diplomatice acreditate la Chișinău, a autorităților publice

locale și a locuitorilor din zonă. „De la 1 septembrie gazul românesc va trece Prutul, inițial într-o primă cantitate, asigurând astfel o sursă de alternativă.

Vorbim despre faptul că într-un an și jumătate, maximum doi ani, vom avea un sistem perfect interconectat și atunci vom putea cumpăra gaze sau din Est, sau din Vest - de acolo de unde vor fi condițiile mai bune. Astăzi, în România, energia este mai ieftină cu aproximativ 40 la sută. În doi ani, sunt convins, că vom avea și o interconectare de energie electrică.

Vreau să menționez că aceste proiecte nu sunt îndreptate împotriva altcuiva, ci sunt în interesul Republicii Moldova, a consumatorilor. Evenimentul de astăzi se încadrează în obiectivul nostru de integrare europeană”, a declarat Iurie Leancă

La rândul său, Prim-ministrul român Victor Ponta a precizat: „Eu vreau să vă zic că împreună suntem mai puternici, putem face lucruri bune pentru ca oamenii să trăiască o viață mai bună”.

În context, Comisarul European pentru Energie, Günther

Oettinger, a menționat că acest proiect este pentru oameni, pentru cetățeni, este pentru partea economică și pentru cei care activează în industrie, este un pas de integrare în infrastructura energetică europeană.

După declarații, cei trei oficiali au aprins flacăra pentru lansarea gazoductului.

Următoarea etapă a proiectului prevede construirea conductei Ungheni-Chișinău pe teritoriul Republicii Moldova și a gazoductului Onești-Lețcani cu Stația de Comprimare a gazelor pe teritoriul României.

A fost lansat gazoductul Iași - Ungheni

(Sfârșit. Început în pag. 1)

indirect, criptic și biblic, esopic și ludic, Limba Română este steaua călăuză a Neamului pornit în căutarea multjinduitei și rar găsitei Căi a Iubirii de care e pătruns și păstorul moldovean din legendara și celebra „Miorița” care ne pune într-o relație specială dintre Om și Demiurg, dintre „eu” și Dumnezeu dintr-o perspectivă nouă de cunoaștere socioumană și mireană.

La început de secol și de mileniu anul școlar și cel calendaristic se află, ne așteaptă Măria Sa Limba Română – Biblia noastră popular-intelectuală, național-universală cu ușile și ferestrele inimii larg deschise pentru orice trăitor și călător prin Țara ei de pretutindeni, pentru că e a

Născuți din Cuvânt și-ntru Cuvânt rostuiți

Celui de Sus și din inimile noastre. Lecțiile școlare și cele sociale ale Limbii au a le însuși nu

numai învățăceii, dar și maturii, toți căutătorii de comori național-universale în lumea mare a Necunoscutului și a Necunoașterii. Orice salt în cunoașterea directă sau indirectă ne apropie ca și pe grădinar de florile îmbobocite în pragul dimineții, de straturile-enigmă din grădina Limbii care

cere multă îngrijire și dăruire de sine, dacă nu slujire și jertfire totală, mistic vorbind.

A ne îngriji de Limbă înseamnă a ne dăruia inima de tot ce se întâmplă în viața noastră spirituală – nu numai în rostire, dar și în scris – veac de veac și clipă de clipă, ca de un copil sau ca de un părinte, născuți din Cuvânt și întru Cuvânt rostuiți. Or, toți suntem fiii și ficele Limbii Noastre imnificate și ridicate la rang de sfințenie de către poetul-proroc Alexe Mateevici. De aceea trebuie să fim unul, să ne identificăm – ființial și existențial – cu esența Ei imnică și gnostică, românească și omenească, sublimă și divină.

Tudor PALLADI

AVIZ

Academia de Administrare Publică anunță concurs pentru **admiterea la studii prin doctorat** (cu finanțare de la buget și în bază de contract) pentru anul academic 2014-2015, la următoarele specialități:

- **563.01. Teoria, metodologia administrației publice.**
- **563.02. Organizarea și dirijarea în instituțiile publice; servicii publice.**

Admiterea la studii prin doctorat se va desfășura conform Regulamentului privind organizarea și desfășurarea doctoratului și a postdoctoratului, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, nr. 173, din 18 februarie 2008.

La concursul de admitere la doctorat pot participa cetățeni ai Republicii Moldova, deținători ai diplomei de masterat sau de licență, cu media generală nu mai mică de 8,0 și nota la examenul de specialitate nu mai mică de 9,0.

La doctorat se admit și cetățeni străini și apatrizi, cu studii postuniversitare specializate sau universitare, în baza acordurilor interstatale, precum și în bază de contracte individuale.

Absolvenții învățământului superior, deținători ai diplomelor eliberate până în anul 1995 inclusiv, au dreptul să participe la concursul de admitere în aceleași condiții.

Pentru înscriere la concurs, candidatul depune o cerere pe numele rectorului Academiei, însoțită de următoarele acte:

- *diploma de master sau de studii superioare cu suplimentul respectiv (originalul și copia), pentru absolvenții înmatriculați în baza Procesului de la Bologna, diploma de master este obligatorie;*
- *copia lucrărilor științifice publicate (cel puțin două) sau un referat științific (în volum de 10 - 15 pagini) cu tema la specialitatea aleasă;*
- *extrasul din procesul-verbal al ședinței senatului/consiliului științific al instituției sau recomandări a doi specialiști cu titlu științific în domeniu;*
- *curriculum vitae;*
- *copia buletinului de identitate;*
- *copia legalizată a carnetului de muncă;*
- *3 fotografii 3x4 cm.*

Candidații, care și-au făcut studiile în străinătate (cu excepția României), vor prezenta traducerea diplomei, legalizată notarial, precum și copia legalizată a certificatului de recunoaștere și echivalare a acesteia de către Ministerul Educației.

Acele urmează a fi depuse în **perioada 2-30 septembrie 2014**, în incinta Academiei de Administrare Publică, pe adresa: **str. Ialoveni, 100, et. 2, bir. 205, tel: 28-48-52, 72-38-66**, (responsabil – Dulschi Silvia, dr., conf. univ. inter.).

Candidații la doctorat vor susține 2 examene:

- *la specialitate;*
- *la una din limbile moderne.*

Probele de examinare se vor desfășura în perioada 3-17 octombrie 2014. Studiile vor începe la 1 noiembrie.

Finanțele publice locale – managementul eficienței

Activitățile legate de elaborarea, examinarea, aprobarea, executarea, monitorizarea, controlul bugetelor locale reprezintă activitățile-cheie ale unei APL. Pornind de la schim-

socială (inclusiv prin partajare, reorganizarea și/ sau lichidarea instituțiilor de asistență socială) și alte competențe care au fost delegate autorităților de nivel mai înalt cu scopul eficien-

narea și aprobarea bugetelor), bugetarea pe bază de programe, elaborarea bugetului anual 2015, monitorizarea și controlul bugetului la nivel local. De asemenea, au fost examinate direcțiile politicii fiscale, impozitele și taxele locale pentru anul 2015

Participanții la cursuri au apreciat înalt prelegerile ce țin de metodologia asistenței tehnice - relevanța și aplicabilitatea acestora, structurarea informației și calitatea materialelor și metodele utilizate de predare interactivă. În acest context, ei au notat că vor solicita asistență repetată în perioada septembrie – decembrie 2014 pentru a revedea și corela datele cu referire la elaborarea și aprobarea propriu-zisă a bugetului pentru anul 2015 și, ulterior, pentru a implementa în practică la locurile lor de muncă mai multe activități, prezentate pe parcursul asistenței tehnice.

cheltuielilor și managementului instituțiilor subordonate; elaborarea unor regulamente care ar putea fi puse la baza sistemului de administrare a taxelor locale; atragerea de fonduri externe într-un îmbunătățirea serviciilor la nivel local.

De asemenea, s-a făcut referire la necesitatea elaborării metodologiei de evaluare a capacităților autorităților publice locale, la discuțiile privind clarificarea și delimitarea competențelor dintre APL de nivelurile 1 și 2 în mai multe domenii, precum ar fi analiza complexă a planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de descentralizare și a gradului de realizare a acestei Strategii, atragerea de fonduri externe într-un îmbunătățirea serviciilor la nivel local.

La următoarele cursuri se mai prevede de a fi inclusă tematica privind consolidarea parteneriatelor publice-private pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, care va permite îmbunătățirea serviciilor publice locale, crearea de noi locuri de muncă și consolidarea bazei fiscale la nivel local.

bările care sunt promovate în prezent în baza legislativă și normativă din Republica Moldova privind procesul bugetar la nivelul APL de nivelul I (taxele locale, administrarea fiscală, autonomia financiară), în iunie-iulie 2014, Proiectul USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) a desfășurat cursuri de informare și instruire a specialiștilor APL cu referire la noile prevederi ale Legii finanțelor publice locale. A fost oferită asistență tehnică individuală la elaborarea proiectului bugetului pentru anul 2015, în conformitate cu legislația care va intra în vigoare din 01 ianuarie 2015.

Asistența tehnică a fost binevenită atât pentru aleșii locali (primari, consilieri locali), cât și pentru funcționarii APL din 32 de orașe-reședință de raion, parteneri ai LGSP. Ca rezultat al suportului oferit, personalul primăriilor va putea îmbunătăți procesul bugetar și posibilitățile de negociere cu autoritățile de nivel superior, inclusiv Ministerul Finanțelor, privind stabilirea relațiilor și competențelor interbugetare pentru anul bugetar 2015. Scopul este de a asigura acoperirea financiară a competențelor directe ale APL, transmiterea competențelor ce țin de asistența

entizării cheltuielilor publice, a stabilirii cuantumului transferurilor de susținere financiară a competențelor delegate (învățământul preșcolar și extrașcolar – Codul Educației, Strategia privind incluziunea).

Ca rezultat al asistenței tehnice prestate, beneficiarii vor aplica instrumente mai eficiente în vederea prioritizării și eficientizării cheltuielilor în limita resurselor disponibile și concentrării asupra eficientizării calității și cantității serviciilor publice prestate; evaluării segmentelor de cost ale serviciilor publice prestate; analizei opțiunilor de negociere cu Ministerul Finanțelor privind o mai bună redistribuire a veniturilor publice și, respectiv, alocare a cheltuielilor publice; îmbunătățirii procesului de monitorizare și control al bugetului la nivel local; eficientizării managementului instituțiilor subordonate.

Pe parcurs, participanții la cursuri - primari, viceprimari, specialiști, contabili și economiști - au fost instruiți în domeniile procesului bugetar local, care a inclus particularitățile procesului bugetar la nivelul local, cadrul metodologic privind elaborarea bugetelor locale, elaborarea documentelor bugetare, asigurarea procesului bugetar participativ (exami-

La rândul lor, reprezentanții Proiectului USAID au concretizat în finalul cursurilor care din domeniile managementului financiar sunt solicitate pentru a fi abordate prin instruirii sau alte metode. Participanții au indicat organizarea asistenței tehnice privind practicile bugetare cu o durată mai mare; elaborarea unor direcții strategice de creștere a veniturilor la nivel de APL; modalitatea de stabilire a cotelor și cuantumului impozitelor și taxelor locale; taxele locale; modalitatea de stabilire a cotelor, modalitățile de calculare și de încasare; eficientizarea

În același timp, unii participanți au notat că se confruntă cu problema lipsei tehnicii performante și a soft-urilor asociate care să asiste procesul bugetar, precum și cu un șir de alte dificultăți, soluționarea cărora urmează să fie pusă în discuție la următoarele cursuri.

Activitățile menționate fac parte din obiectivele Proiectului USAID de îmbunătățire a managementului financiar la nivel local ale Proiectului LGSP.

**Proiectul USAID de
Susținere a Autorităților
Locale din Moldova (LGSP)**

Guvernul Republicii Moldova a aprobat două documente publice care țin să promoveze transparența și deschiderea datelor guvernamentale. Concepția privind datele guvernamentale deschise setează principiile-cheie ale datelor cu caracter public deținute de către instituțiile publice, de care aceste instituții se vor conduce. Metodologia de publicare a datelor deschise explică procesul de publicare a datelor pe portalul date www.gov.md.

Prin aceste documente Guvernul are clar setate principiile datelor guvernamentale deschise și cele ale reutilizării informațiilor publice, ceea ce va ghida instituțiile publice în procesul identificării și publicării informațiilor cu caracter public spre accesul liber și dreptul de

Transparența datelor guvernamentale

reutilizare de către oricine.

Clarificarea acestor principii va contribui la creșterea volumului de date guvernamentale disponibile utilizatorilor și va oferi material valoros pentru dezvoltarea inovațiilor în do-

meniu social și economic, cât și la promovarea transparenței în sectorul public, facilitând lupta cu corupția.

Documentele menționate fac parte din inițiativa de guvernare deschisă (Open Government Partnership) la care Guvernul R. Moldova s-a alăturat în aprilie 2012. Acestea contribuie

la implementarea prevederilor Legii și a Hotărârii Guvernului privind reutilizarea informațiilor publice, care transpun prevederile Directivei Uniunii Europene la acest subiect. Prin adoptarea Concepției privind datele guvernamentale deschise, Guvernul Republicii Moldova se aliniază principiilor din Carta Datelor Deschise a țărilor G8.

Pe lângă sesiuni de informare și training-uri, destinate funcționarilor publici pentru înțelegerea principiilor datelor deschise și de reutilizare a informațiilor publice, vor fi organizate, în colaborare cu societatea civilă și parteneri de dezvoltare, workshop-uri pentru jurnaliști, developeri, societatea civilă în care vor fi prezentate și predate metode de analiză, vizualizare și interpretare a datelor.

Cancelaria de Stat a organizat recent, cu suportul Centrului de Guvernare Electronică și a Î.S. Centrul de Telecomunicații Speciale, Sesiunea de Informare "Prezentarea Platformei de e-Guvernare".

Sesiunea a întrunit coordonatorii pentru e-Transformare și managerii/specialiștii IT din

ministere și instituțiile subordonate.

O atenție deosebită a fost acordată în cadrul sesiunii plat-

formelor de e-Guvernare dezvoltate de Guvernul Republicii Moldova (Platforma de Interoperabilitate, Platforma de e-registre și e-autorizații), precum și serviciului național de autentificare și acces la serviciile publice electronice, *MPass*, și serviciul de aplicare a semnăturii digitale și schimb de acte semnate digital, *MSign*.

Pentru a accelera progresul în implementarea la nivel sectorial a Agendei de e-Guvernare, în discuții au fost detaliate modalitățile și condițiile de co-

nectare a autorităților publice la platformele guvernamentale, în mod special, la Platforma de schimb de date și interoperabilitate.

Sesiunea de informare a vizat prezentarea situației la zi privind implementarea agendei de e-Transformare, creșterea angajamentului la nivel sectorial în ceea ce privește propagarea principiilor e-Guvernării și identificarea soluțiilor practice pentru avansarea în implementare la nivel sectorial a agendei de e-Transformare.

Bibliotecile publice în programul Novateca

De trainingul de „alfabetizare digitală” cu participarea formatorilor de la Centrul de Guvernare electronică au beneficiat 10 bibliotecari, încadrați în programul Novateca și care, la rândul lor, urmează să devină formatori și catalizatori în proiectul de redefinire a bibliotecilor: de la săli de lectură la centre comunitare vibrante moderne.

Dincolo de amplificarea cunoștințelor teoretice, instruirea a vizat dezvoltarea unor abilități organizatorice și a competențelor tehnologice, fără de care ar fi imposibilă livrarea serviciilor noi de bibliotecă, bazate pe necesitățile comunității moderne.

Prezentarea Centrului de Guvernare Electronică s-a axat pe două aspecte: principiile

și elementele de securitate cibernetică și serviciile electronice în folosul cetățenilor, cu accent pe instruirea practică a bibliotecarilor în utilizarea acestor servicii. În acest mod, bibliotecarul se transformă în consultantul, capabil să asiste cetățenii în utilizarea serviciilor guvernamentale electronice precum e-Cazier, Declarația Electronică sau e-Stare Civilă,

chiar din incinta bibliotecii.

Aceste traininguri vin să suplinească lacunele în ceea ce privește un sistem de formare profesională continuă a bibliotecarilor.

Pe termen lung, programul urmărește o schimbare la nivel de atitudini, mentalități valori și competențe, sporind capitalul de imagine pozitivă a bibliotecii și bibliotecarilor.

Patrimoniul public – noi venituri în bugetele locale

Administrația locală și-ar putea spori veniturile la bugetul local, dacă ar eficientiza gestionarea terenurilor și a imobilelor pe care le deține, consideră experții care activează în cadrul Proiectului USAID de susținere a autorităților locale din Moldova (LGSP).

Modalitățile prin care primarii pot atrage fonduri suplimentare, pe care să le poată investi în proiecte esențiale pentru comunitate, au fost prezentate recent la un forum intitulat „Gestionarea patrimoniului public la nivel local”, care a avut loc la Taraclia.

Consultantul în domeniul managementului financiar, Stela Alexei, a declarat că primăria orașului Taraclia a înregistrat în 2013 venituri de 1,42

milioane de lei – cu 13% mai mari decât în anul precedent – după ce și-a optimizat valorificarea activelor.

De asemenea, în primele șase luni ale acestui an veniturile au crescut cu 830 de mii de lei (9,2%). Din această sumă, 100 de mii de lei au fost di-

recționați întreprinderii „Apă-Canal” pentru îmbunătățirea sistemului de canalizare.

„Aproximativ 40% din spațiul celor cinci grădinițe existente în Taraclia era nefuncțional. Astfel, primăria a decis ca două să fie transformate în centre multifuncționale, pe

care le închiriază pentru diverse servicii”, a exemplificat expertul.

La forum au participat primari din centrele raionale din republică, reprezentanți ai Cămarilor de Stat, ai ministerelor de resort, precum și reprezentanți ai organizațiilor internaționale, societății civile, experți naționali și internaționali în domeniu.

Participanții la forum au fost unanim în părerea că problemele abordate în cadrul forumului privind gestionarea cu maximă eficiență a patrimoniului public, experiența administrației orașului Taraclia, a reprezentanților altor APL deschid noi posibilități pentru administrațiile publice locale de a spori veniturile bugetare și a soluționa mai efectiv problemele sociale ale comunităților.

Vă propunem câteva opinii referitor la tematica abordată în cadrul acestui forum.

Gheorghe RĂILEANU,
primar al orașului Cimișlia

- Un asemenea forum era necesar de a fi organizat de mai mult timp, fiindcă odată cu afirmarea relațiilor de piață, a dreptului asupra proprietății private, cu acumularea în societate a cunoștințelor în domeniul dreptului patrimonial, cu imperfecțiunea cadrului legislativ, proprietatea publică a devenit și rămâne, deocamdată, vulnerabilă.

Din 2007, când am câștigat alegerile locale și am devenit primar al orașului, și până în prezent primăria Cimișlia depune eforturi pentru inventa-

rierea și punerea la evidență a patrimoniului public, dar fără mare succes. De peste 5 ani se încearcă inventarierea patrimoniului public al orașului care se află la balanța contabilă a Î. M. „Servicii Publice Cimișlia” și transmis, în 2001, în concesiune SRL „Făclia”, care îl exploatează la epuizare, nu achită plățile, conform legislației, nu calculează uzura, nu admite niciun control, nu semnează niciun document și este în litigiu permanent cu primarul și consiliul orașenesc.

Sunt multe și serioase problemele ce țin de inventarierea și înregistrarea patrimoniului public. Voi aduce doar un exemplu. Nu toate terenurile aferente obiectelor privatizate au fost procurate, pentru multe terenuri nu sunt încheiate nici contracte de arendă (Moldcoop, curți agricole ale fostelor brigăzi de câmp și tractoare, fășări, ferme de animale etc.) și nu este achitată plata pentru

folosirea pământului. Deosebit de complicată este situația terenurilor agricole, care au fost repartizate în procesul de privatizare prin cote valorice persoanelor neapreciate și acum sunt într-o stare avansată de degradare. Prin instanțe de judecată, tranzacții de împăcare, primăria a încasat timp de 3 ani peste 2 mln. lei plata pentru folosirea pământului.

Numai acest exemplu ne arată ce pierderi are de suferit bugetul local, dar cazuri similare sunt multe. Desigur, că întreprindem noi și noi măsuri pentru a ameliora situația și a realiza obiectivul nostru major – de a face ordine în domeniul patrimoniului public, adică de a face, în sfârșit, inventarierea totală a patrimoniului public al primăriei Cimișlia, de a-l înregistra la Oficiul cadastral teritorial, ceea ce ar fi un mare beneficiu pentru întreaga comunitate a orașului.

În acest scop aducem ca

exemplu practica de lucru a acelor agenți economici onești care procură sau iau în arendă terenuri din patrimoniul public pentru a crea întreprinderi de producție. Astfel, APL Cimișlia a susținut persoanele care au organizat procesul tehnologic în construcții sau în alte sectoare și le-au satisfăcut dorința de a procura terenurile aferente în mărimea implicării în procesul tehnologic, chiar dacă ei posedau puțin peste 50 % din cotele valorice ale bunurilor imobile amplasate pe aceste terenuri, problematică fiind procurarea a 100% a cotelor valorice.

Totodată, pentru realizarea acestor scopuri am aprobat o serie de măsuri prioritare. În primăria orașului Cimișlia am eliminat corupția, avem aprobată și o strategie anticorupție. Au fost angajați mulți specialiști tineri, care formează o echipă devotată intereselor comunității.

Cu toate că nu am reușit, deocamdată, inventarierea masivă a patrimoniului public,

(Continuare în pag. 7)

Patrimoniul public – noi venituri în bugetele locale

(Sfârșit. Început în pag. 6)

urmărim cu atenție integritatea bunurilor publice ale UAT. Toată documentația intrare - ieșire din primărie este în atenția specialiștilor, care o supraveghează pentru prevenirea fraudelor și luarea de măsuri de contracarare la timp în cazuri de tentative dubioase.

În aparatul primăriei a fost angajat un specialist, jurist de profesie, responsabil de evidența, integritatea și protejarea patrimoniului public al orașului, care depune eforturi pentru a face ordine în acest domeniu..

Serviciul juridic al primăriei reacționează în toate cazurile necesare pentru protejarea patrimoniului și a intereselor patrimoniale ale orașului în toate instanțele posibile, inclusiv cu apeluri, recursuri, cereri de revizuire în instanțele de judecată. În acest domeniu a fost acumulată o experiență bogată.

Specialiștii serviciului arhitectură, de reglementare a regimului funciar, specialiștii responsabili de achiziții publice, viceprimarii, contabilii și alții își perfecționează cunoștințe-

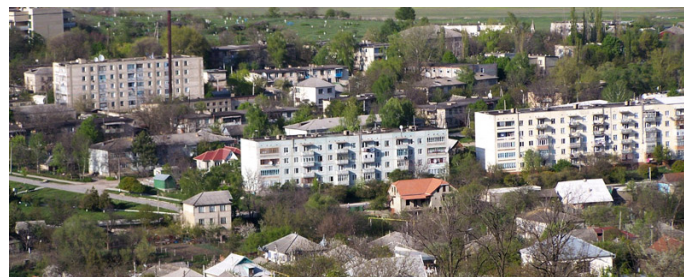
le juridice în domenii conexe, inclusiv în cadrul cursurilor de la Academia de Administrare Publică, unde și eu, personal, am participat de mai multe ori, revenind la locul de muncă cu noi cunoștințe și practici avansate în domeniul serviciului public. Toate acestea ne permit să ne implicăm în acumularea de probe, dovezi, să reprezentăm interesele primăriei, a consiliului orașenesc în instanțele de judecată.

La forumul respectiv au fost înaintate multe propuneri și sugestii privind perfecționarea cadrului legislativ în domeniu, aplicarea măsurilor adecvate pentru eliminarea problemelor ce țin de valorificarea patrimoniului public. Am înaintat și eu careva propuneri.

Este de la sine înțeles, că fortificarea autonomiei locale, eliminarea barierelor birocratice în formarea statelor de personal, ar crea pentru APL noi posibilități de a investi suficient în protejarea patrimoniului și sporirea veniturilor și efectelor economice de la gestionarea lui, în atragerea, pregătirea și susținerea specialiștilor valoroși, buni profesioniști. Asigu-

rarea profesionalismului și continuității administrației publice locale ar putea fi soluționată prin introducerea funcției de administrator public (manager).

Un alt moment important ține de perfecționarea cadrului legal privind integritatea patri-

moniului public și al achizițiilor publice de lucrări și bunuri. Cadrul legal și practica actuală birocratizată a achizițiilor publice stimulează corupția și nu asigură operativitate și efect economic bun în activitatea APL.

Admiterea înregistrării primare a patrimoniului public în Registrul de stat, înregistrarea patrimoniului fără temelie precum rețelele de comunicații, asigurarea condițiilor de gestionare eficientă și echitabilă, cu respectarea intereselor comunităților a terenurilor ocupate (cu restricții) de rețelele de

drumuri, energie electrică, apă, canalizare, telecomunicații etc., ar fi unele dintre măsurile de rigoare ce ar permite evaluarea și inventarierea corectă în întregul patrimoniu public al administrației publice locale.

Suntem de părere că este necesar de elaborat un program național pentru inventarierea și înregistrarea patrimoniului public, simplificarea și ieftinirea procedurilor de înregistrare, de asigurat funcționa-

rea mecanismelor de reglare a prețurilor în condițiile concurenței libere pentru astfel de servicii precum, lucrări de geodezie și topografie, notariat, avocatură etc.

Este mult de lucru pentru a face ordine în domeniul patrimoniului public și este îmbucurător faptul că sunt luate măsuri adecvate în acest sens, dovadă fiind și acest forum, care, credem, va fi un pas serios înainte pe calea evidenței stricte și corecte a patrimoniului public – un bun incontestabil al întregii societăți.

Vasile DOGA,
primar al orașului
Sângerei

- Primăria orașului Sângerei a fost reprezentată la acest forum de către Lucia Cucoș, viceprimar, și Vasile Ciobanu, inginer funciar, responsabil nemijlocit de patrimoniul public

Am acumulat și noi experiență în acest domeniu

al primăriei. Au revenit cu impresii foarte bune, cu noi idei și planuri cum să gestionăm mai eficient patrimoniul public.

De fapt, avem și noi o anumită experiență în acest domeniu de mare interes local. Astfel, noi, de mai mult timp, dăm în arendă circa 26 hectare de pășune, unde este dezvoltat la nivel sectorul zootehnic, care aduce nu numai venituri suplimentare în bugetul primăriei, dar asigură piața locală cu produse lactate de calitate.

Primăria Sângerei dispune și de peste 20 de bazine

acvatice, care, de asemenea, sunt date în arendă agenților economici, de pe urma cărora iarăși au de câștigat atât antreprenorii, cât și bugetul local, și locuitorii orașului și ai satelor din împrejurimi. Dacă e să facem o mică totalizare, apoi numai pe parcursul anului 2013 bugetul primăriei a fost suplimentat de la darea în arendă a acestui patrimoniu public cu 233 mii de lei. Pentru anul curent, veniturile suplimentare sunt estimate la peste 300 mii de lei.

Acum a fost adoptată deci-

zia primăriei de a fi întocmită lista deplină a patrimoniului public – imobilele, terenurile, inclusiv cele aferente, alte obiecte – ca fiecare să fie înregistrat cu număr cadastral, că sunt încă multe nereguli generate de conflicte de interese, și să delimităm exact proprietatea publică de cea a statului, sau de cea a cetățenilor. Aceasta va constitui un aspect important al implementării Strategiei Naționale de Descentralizare, în special, în domeniul finanțelor publice locale.

Atragerea remitențelor în economie

Guvernul Republicii Moldova a prelungit perioada de implementare a Programului de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1” până în anul 2015. Pentru anul 2014, pentru implementarea acestui program este prevăzută alocarea a 32 milioane lei, scopul fiind de a extinde crearea și dezvoltarea afacerilor în diverse domenii ale economiei naționale (producție, servicii, agricultură, agroturism etc.).

Programul PARE „1+1” este dedicat lucrătorilor migranți sau rudelor de gradul I ale acestora, care doresc să inițieze o afacere sau să dezvolte pe cea existentă. Programul își propune mai multe obiective valoroase, precum ar fi informarea și instruirea lucrătorilor migranți în domeniul antreprenorial, contribuind la rein-

tegrarea în societate a cetățenilor moldoveni care au fost nevoiți să plece peste hotare.

Astfel, pe parcursul cursurilor antreprenoriale, beneficiarii sunt asigurați cu informații, cunoștințe și materiale didactice în domeniul înregistrării afacerii, management, marketing, planificarea afacerii.

În cadrul etapei de finanțare, solicitanții pot obține un grant pentru crearea sau dezvoltarea afacerilor, fiind ulterior tutelați pe parcursul unei perioade de 24 de luni.

Programul se desfășoară în baza unei reguli „1+1”, care prevede că fiecare leu investit din remitențe

va fi suplinit cu un leu din cadrul PARE. Suma maximă a finanțării acordate constituie 200 mii lei.

Decizia Guvernului de a prelungi perioada de implementare a respectivului program a fost adusă la cunoștința cetățenilor de către subdiviziunile abilitate ale Consiliilor raionale.

Beneficiile Asocierii Republicii Moldova - Uniunea Europeană

Recent, la Consiliul raional Leova a avut loc un seminar de informare pe diverse aspecte ale Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană, la care au participat președintele raionului Leova, dna Efrosinia Grețu, vicepreședintele raionului, dl Ion Borza, primarii localităților raionului, funcționari publici.

Scopul campaniei de informare este de a explica edililor locali esența și miza integrării

europene și cum pot folosi aceștia pârghiile oferite de Acordul de Asociere în beneficiul comunităților care le-au oferit votul de încredere.

Seminarul a fost deschis de către președintele raionului Leova, dna Efrosinia Grețu, care a menționat că este foarte important ca reprezentanții APL și comunitățile locale să cunoască care sunt beneficiile și principiile Acordului. De asemenea, dna E. Grețu a mai

declarat că scopul principal al Acordului este asocierea politică și integrarea economică a Republicii Moldova în baza valorilor comune, iar acest document recunoaște aspirațiile europene și alegerea europeană a Republicii Moldova, lăsând deschisă calea pentru viitoarele evoluții progresiste în relațiile bilaterale cu Uniunea Europeană.

Participanții au menționat că acest seminar este unul binevenit și foarte important. În acest context, primarii din

raionul Leova au fost foarte activi pe parcursul seminarului, conștientizând că, odată

cu semnarea Acordului de Asociere, vor obține investiții majore pentru satele administrate întru realizarea politicilor sociale de modernizare a localităților.

Tot mai multe drumuri reparate

Pentru reparația drumurilor din raionul Edineț Consiliul raional a alocat de la începutul acestui an peste 4 milioane 330 mii de lei. Astfel, o parte din drumuri au fost deja reabilitate, altele urmează să fie reparate. Pentru reparația a 3 km 230 de metri de drum de pe șoseaua Bucovinei au fost repartizați peste un milion 760 mii de lei. În curând, vor demara lucrările de reabilitare a 10 km 573 de metri a dru-

mului Edineț - Lopatnic (de la ieșirea din or. Edineț până la intersecția spre satul Târnova). Pentru acest sector au fost repartizați peste 580 mii de lei.

În aceste zile s-au desfășurat lucrări de reparație pe strada Nicolae Testemițanu din or. Edineț, pe o lungimea de 460 m, de la str. Independenței până la șoseaua Bucovinei.

Concursul pentru executarea lucrărilor l-a câștigat S.A. „Drumuri-Edineț”, sectorul Edineț (șef Alexandru Ciurac). Pe acest segment au fost plombate gropile, s-a efectuat colmatarea fisurilor și s-a asfaltat total 615 m². Lucrările de reabilitare a străzii respective se estimează la 242.547 lei, care vin din partea Consiliului raional. Sub supravegherea maiștrilor Nicolae Cebaniuc, Vasile Gîscă, Vasile Baraliuc și Nicolae Paun lucrările au fost executate conform standardelor și cu o bună calitate. Este de menționat faptul că drumarii de la sectorul Edineț au lucrat și la reparația unei porțiuni de drum din s. Trinca, pentru reabilitarea drumurilor din sat acestei localități fiindu-i alocate în anul 2014 circa un milion de lei.

Vor beneficia de alocații din partea Consiliului raional pentru reparația drumurilor locale satele Goleni – 150 mii lei, Constantinovca – 100 mii lei, Fetești – 150 mii lei, Corpaci – 150 mii lei, Bădragii Vechi – 100 mii lei, Bădragii Noi – 100 mii lei.

Ion Negrescu – primarul-filozof al Chișinăului

În șirul lung al primarilor de Chișinău întâlnim reprezentanți ai diverse profesii: oameni de afaceri, medici, juriști și chiar reprezentanți veniți din pătura fină a intelectualității umane, adică filozofi. Unul dintre ei a fost filozoful, filologul și istoricul literar, Ion Negrescu.

Născut la 8 ianuarie 1893, în comuna Holboca, jud. Iași, unde tatăl său, Dumitru Negrescu, descendent al unei familii de profesori și cărturari, era învățător la școala din această comună, animator al vieții culturale și ctitor al bisericii din localitate.

Urmând această tradiție, Ion Negrescu va face strălucite studii secundare la Liceul Național și Universitatea din Iași, devenind licențiat al secției de Filologie română a Universității din Iași, însușindu-și o cunoaștere profundă a literaturii române și a limbilor și literaturilor slave. Doctoratul în slavistică l-a obținut în anul 1925, sub conducerea profesorului Garabet Ibrăileanu.

Mobilizat între anii 1917-1918 ca sublocotenent de rezervă în cadrul Regimentului 13 infanterie „Ștefan cel Mare”, a participat la luptele grele de la Mărăști și Mărășești, primind decorația „Crucea Comemorativă a războiului 1916-1918 cu bareta „Mărăști”.

În 1916, se căsătorește cu Ana Coloniei, colegă de facultate la Universitatea Iași, celebră pentru frumusețea și studiile sale strălucite, care va desfășura, alături de el, în cursul întregii vieți, o activitate de pionierat în viața culturală a Basarabiei, în domeniul învățământului, în calitate de profesoară de limba și literatura română și ca directoare a două mari școli din orașul Chișinău: Școala Normală „Florica Niță” și Liceul Regina Maria și, totodată, ca președintă a Societății profesorilor de limba română din țară, filiala Basarabiei. Alături de soțul ei, Ana Negrescu a fost o distinsă in-

telectuală, o natură altruistă și generoasă, a întreținut în școli și universitate 5 fete orfane din Basarabia.

Alături de Pan Halippa, Ion Negrescu a stat la bazele fondării Universității Populare din Chișinău, în cadrul căreia predă cursul de limba și literatura română și a publicat monografia „Universitatea Populară din Chișinău 1918-1925”.

Începând din 1919, I. D. Negrescu a desfășurat o neîntreruptă activitate didactică mai întâi în învățământul secundar, în calitate de profesor de limba și literatura română la liceele Alecu Russo și Liceul Militar din Chișinău, precum și ca profesor la Universitatea Populară din Chișinău.

Încă pe când se aflau pe băncile universității ieșene, soții Negrescu și-au pus în gând să treacă Prutul.

Chiar de la început, Ion și Ana Negrescu au fost primiți și îmbrățișați cu căldură de prietenii lor basarabeni, implicându-se alături de ei în problemele dezvoltării Basarabiei, așa încât foarte curând I.D. Negrescu a fost ales primar al Chișinăului în două legislații (1928-1931) și apoi secretar general al Ministerului Basarabiei (1932-1935).

În cadrul activității sale politice și culturale de primar al Chișinăului, precum și în alte funcții de rang înalt, se înscrie neobosita sa contribuție în domeniul activității localurilor de școală. Construiește șapte localuri de școală în cartierele marginase ale orașului Chișinău; pe aceeași linie se înscrie plantarea la marginea orașului a unei păduri pentru crearea unui loc de repaus.

De asemenea, în urma unei campanii în parlament, a reușit să obțină mutarea satului Strășeni din regiunea inundabilă din vale, unde se produceau anual considerabile pierderi materiale, în regiunea deluroasă, cu pământ arabil superior.

A fost omul mult prețuit de generația sa, dintre care i-a avut alături pe Pan Halippa, Ion Pelivan, Ștefan Ciobanu, Ion Costin, primarul de Chișinău Dimitrie Bogos, Constantin Stere, Sergiu Niță, Ion Zaborowski, Nicolae Marchetti, Ștefan Holban, Iorgu Tudor ș. a.

Aportul lui n-a rămas neobservat, învrednicindu-se de distincții notorii: Vulturul României în grad de Cavaler (1933), ordinul Coroana României în grad de Cavaler (1928), medalia Răsplata Muncii, clasa I, conferită de Regele Mihai I „pentru construcții școlare” (1928), medalia Răsplata-Muncii, clasa I, conferită de Regele Mihai I „pentru învățământ” (1928), ordinul Coroana României în grad de Comandor (1930), ș.a.

Dar cea mai mare recompensă pentru un pedagog

este aprecierea pe care i-o dau foștii discipoli. Imaginea veridică a învățătorului, a profesorului rămâne cel mai bine imprimată în memoria învățăceilor. Peste ani ei te pot declara apostol ori loc gol în fața clasei. Ion Negrescu a fost pentru elevii basarabeni un apostol.

Dincolo de planul prim al operei pedagogice, sociale și politice s-a aflat în permanență opera literară de foarte bună calitate: Antologie Română cu glosar în limba rusă și germană (1921); Studii și comunicări istorico-literare (1927); Alexandru Sergheevici Pușkin (// Viața Basarabiei, nr.1-2, 1937); Olga Nacu, o scriitoare basarabeancă necunoscută (1938), Viața și opera filozofului Alexandru Sturza (//Viața Basarabiei, nr. 1, 1933),

Doctorul în filozofie, Ion Negrescu, a avut o atitudine deosebită față de Basarabia și basarabeni. El n-a venit ca alții, pur și simplu, să exercite niște obligații de serviciu, să câștige niște bani în acest teritoriu, în care era atât de puțină cultură românească și atât de multă influență rusă. Era o provincie care se afla sub ocupație timp de 106 ani și el, conștient de rolul fiecărui român din Regat, a pornit să descopere Basarabia prin personalități. A cercetat atent figurile trecutului, a studiat atent literatura rusă ca să stabilească exact măsura în care a fost influențată cultura basarabeancă și, fiind în esență un democrat, a scris foarte obiectiv despre rolul culturii românești în Basarabia și despre rolul culturii ruse în același ținut.

Moldova – potențial inventiv în ascensiune

Republica Moldova, deși este un stat mic și cu o economie în tranziție, își îmbunătățește rapid potențialul inventiv uman. Potrivit ultimului raport al Organizației Mondiale a Proprietății Intellectuale, „Indicii Globali al Inovației” din 2013, Republica Moldova a acumulat un punctaj total de 40,90 din 100 posibile. Datorită acestei aprecieri, Moldova se plasează pe locul 45 printre cele 142 de state incluse în top. În același timp, se poate de observat că am reușit să progresăm la acest capitol, timp de un an urcând cu 5 poziții, de la 50 în 2012 la 45, la finele anului 2013.

Poziția în acest top a fost semnificativ influențată de numărul de invenții și calitatea acestora. Pe parcursul anului 2013, Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic (AITT) a Academiei de Științe a Moldovei a selectat pentru finanțare 22 de proiecte de transfer tehnologic prin care au fost introduse pe piața autohtonă o serie de noi bunuri și servicii cu substrat inovațional.

În cele ce urmează, vom descrie succint cele mai importante proiecte inovaționale finanțate de AITT.

„Dezvoltarea tehnologiei de optimizare a producției de struguri în cadrul S.C. „Tomai-Vinex,” este unul dintre proiectele de succes, care prevede modificarea tehnologiei de creștere a viței de vie prin introducerea în producție a tehnologiilor europene de cultivare. Importanța acestui proiect reiese din caracteristicile geografice ale Moldovei și anume faptul că condițiile pedoclimatice sunt favorabile și permit dezvoltarea viticulturii și vinificației.

În cadrul proiectului au fost realizate mai multe activități, printre care se poate menționa: modernizarea plantației de soiuri-cloni existente, identificarea și implementarea a noi elemente ale agrocenozelor pentru plantarea noilor butași de viță de vie, precum și reconstrucția plantațiilor deja existente prin modifica-

rea structurilor de suport al creșterii plantațiilor și anume, crearea noilor tipuri de piloni cu 4 niveluri de sfori care permit dirijarea verticală a creșterii lăstarilor.

Elementul inovativ al proiectului este faptul că reconstrucția se va efectua pe butucii roditori de 8 ani de viță de vie cu tipul de formă - cordon orizontal dublu (moldovenesc, cu două tulpini) cu creșterea suspendată a lăstarilor și trecerea completă la un nou sistem de dirijare a creșterii butucilor - vertical. Noua tehnologie contribuie la îmbunătățirea activității fotosintetice a plantelor de viță de vie, legată de majorarea indicilor indexului foliar, potențialul fotosintetic al suprafeței foliare, fotosintetica activă cu randament RFA care influențează direct sporirea productivității și calității produsului finit.

Acest proiect este dezvoltat de către **dl Serghei Cara, doctor, decan al Facultății Agraro-Tehnice din cadrul Universității de Stat din Comrat**, având valoarea totală de 500 mii lei, jumătate dintre care au fost alocați din bugetul de stat, iar a doua jumătate - din surse de cofinanțare.

* * *

„Colectarea deșeurilor piscicole și cerealiere, prepararea adaosului proteicofurajer” este un alt proiect interesant și de perspectivă, elaborat de **dl Valeriu Vozi-an, director al Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp “Seleția”,** cu finanțarea totală de 483 600 lei, dintre care 203 600 alocați din bugetul de stat, destinat dezvoltării proiectelor de transfer tehnologic.

Importanța proiectului vine din necesitatea generării de noi soluții nutriționale pentru alimentația animalelor și plantelor, soluții care să permită obținerea unor performanțe productive majore cu suport financiar redus, dar și pentru

a minimaliza riscul produs de deșeuri asupra mediului și includerea acestora în circuitul economic. Proiectul mai prevede și elaborarea unor tehnologii inovative de prelucrare și utilizare rațională a deșeurilor. Conform estimărilor, se prevede încadrarea în acest circuit a 12 tone de deșeuri anual, care, până la implementarea acestui proiect, erau aruncate. Din deșeurile de pește și tărațe adunate se propune prepararea unui adaos proteic, sub formă de făină furajeră cu conținut proteic psicol-vegetal.

* * *

Un alt proiect semnificativ pentru dezvoltarea social-economică a Republicii Moldova este proiectul coordonat de **dl Sergiu Calos de la Universitatea Tehnică a Moldovei**, „Fabricarea în serie a instalațiilor de electroclorinare a apei potabile”. Pentru realizarea acestui proiect au fost alocate 2 milioane de lei, dintre care jumătate - din bugetul de stat și a doua jumătate - din surse private.

Obiectivul de bază al proiectului este producerea unui sistem nou de tratare a apei pe întreg teritoriul Moldovei. Procesul presupune trecerea de la actuala metodă de tratare a

apei cu clorul lichefiat la o metodă superioară, folosind hipocloritul de sodiu.

Motivul necesității introducerii noii metode este faptul că clorul lichid produce aburi otrăvitori ce reprezintă un risc sporit pentru sănătatea lucrătorilor de la stațiile de apă, populației și a mediului înconjurător. Metoda folosită la moment încalcă grav instrucțiunile de siguranță a exploatării clorului lichefiat (depozitul de clor are o rază de risc sporit de până la 500 m, caracteristică ce nu se ia la moment în considerare). La fel, utilajul folosit pentru dozarea clorului lichid este învechit, ceea ce conduce deseori la supradozarea clorului în apă, fapt ce diminuează drastic calitatea apei, în timp ce tratarea apei cu NaCl este o alternativă modernă și ecologică, ce corespunde standardelor internaționale.

Instalația de tratare a apei prin metoda de electroliză a soluției de sare de bucătărie constă din următoarele componente: rezervor de sălămură, pompă de sălămură, generator de hipoclorit de sodiu, instalație de dimineralizare a apei, rezervor de hipoclorit de sodiu produs, pompe de dozare a hipocloritului de sodiu, sistem automat de comandă, conducte, fittinguri, armatură.

Tehnologia propusă în acest proiect de transfer tehnologic este la ora actuală una dintre cele mai performante din Republica Moldova, dar în același timp, simplă de implementat din punctul de vedere al asigurării cu materie primă.

Acestea au fost cele mai importante proiecte de transfer tehnologic implementate în prezent pe teritoriul Republicii Moldova.

Gheorghe RICIU,
coordonator relații publice,
AITT

Judecători instruiți de CNA

Judecători și angajați ai secretariatului Curții Supreme de Justiție au participat la o instruire, în cadrul căreia a fost discutată Legea privind testarea integrității profesionale. Lecțiile au fost moderate de către ofițerii CNA din cadrul Direcției prevenirea corupției și directorul-adjunct al Centrului, Cristina Țărnă. Magistrații au fost informați despre implementarea practică a legii

și sancțiunile pentru încălcarea acesteia. Ofițerii CNA le-au explicat participanților ce presupune un test de integritate, care sunt drepturile și obligațiile persoanelor testate, dar și despre modul denunțării tentativelor de corupere și a influențelor necorespunzătoare.

Membrii CSJ au primit consultări și la capitolul declarării cadourilor, primește în exercițiul funcțiunii sau în cadrul măsurilor de protocol.

Prezent la întrunire, preșe-

dintele CSJ, Mihai Poalelungi, a atenționat audiența asupra respectării normelor de integritate, făcând trimitere la consecințele mult mai dure, aplicate în cazul nerespectării deontologiei, dar și altor norme ce reglementează comportamentul unui magistrat.

De remarcat faptul că, începând cu 14 februarie 2014, aproximativ 10 000 de funcționari au fost instruiți de CNA privind aplicarea testelor de integritate, 1049 de scrisori au fost expediate în adresa entităților publice prin care angajații au fost informați, contra semnătură, că sunt subiecți ai Legii, iar 80 la sută din instituțiile publice și-au ajustat deja regulamentele interne, inclusiv registrele de declarare a cadourilor, a conflictelor de interese, a influențelor necorespunzătoare, precum și codurile deontologice și de etică.

Din 14 august curent, CNA a demarat procesul de testare a integrității profesionale a agenților publici. Astfel, sub incidența legii, cad peste 50 000 de angajați din sistemul public.

Tentative de mituire denunțate

Patru angajați ai Poliției au denunțat la CNA că li s-a propus mită în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, iar o judecătoare a declarat că un avocat îi cerea să amâne o ședință de judecată contra unor favoruri. Cazurile au fost raportate în mai puțin de o săptămână de la demararea procesului de testare a integrității profesionale a agenților publici. În demersurile lor, inspectorii de patrulare au anunțat că li s-au propus diferite sume de bani pentru a nu

întocmi procese-verbale șoferilor stopați pentru încălcarea regulamentului circulației rutiere. Aceștia au refuzat banii, dar nu au întreprins acțiunile premergătoare urmăririi penale care nu suferă amânare, necesare pentru acumularea, în timp restrâns, a probatorului.

Pentru asigurarea unei urmăriri penale complete sub toate aspectele în cazurile de tentative de corupere, CNA recomandă angajaților Poliției să se ghideze de Legea cu pri-

vire la poliție care prevede în articolul 20, litera (f) „reținerea persoanei în condițiile stabilite de lege”. Totodată, oamenii legii urmează să anunțe Centrul Național Anticorupție care desemnează ofițeri operativi și ofițeri de urmărire penală pentru asigurarea acțiunilor de cercetare la fața locului.

În zilele ce urmează, ofițerii Direcției prevenirea corupției vor desfășura instruirii suplimentare în instituțiile de drept pentru explicarea modului în care trebuie să acționeze colaboratorul în cazurile de tentativă de corupere.

În cazurile, în care sunt vizati alți agenți publici care nu au în competența lor reținerea persoanelor, CNA recomandă raportarea cazului la conduce-

rea instituției, înregistrarea în Registrul influențelor necorespunzătoare.

În atenția cetățenilor:

Potrivit Codului penal, coruperea activă (art. 325) – propunerea și oferirea mitei se pedepsește cu închisoare de până la 6 ani cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 10000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

Funcționarii vor avea caziere de integritate

Centrul Național Anticorupție va deține și elibera caziere de integritate agenților publici. Proiectul a fost aprobat de către Guvern și va intra în vigoare de la 1 ianuarie 2015. Cazierul privind testarea integrității profesionale

este o bază de date cu privire la rezultatele testelor de integritate profesională, precum și certificatul de cazier al integrității profesionale. Scopul acestuia constă în prevenirea angajării ulterioare în serviciul public a funcționarilor care nu dau dovadă de integritate în cadrul testelor de integritate realizate, prin care a fost fixată implicarea acestora în săvârșirea actelor de corupție. Regulamentul mai conține date referitoare la termenul de prescripție al certificatului de cazier, modelul solicitării de

informație, modelul certificatului de cazier și alte formulare tipizate.

Ținând cont că Legea privind testarea integrității profesionale este pusă în aplicare începând cu 14 august curent, CNA a propus intrarea în vigoare a prevederilor referitoare la cazier începând cu 1 ianuarie 2015.

Potrivit legii prenotate, agentul public este obligat să evite influențele necorespunzătoare în exercitarea atribuțiilor de serviciu, urmând să comunice conducătorului entității publice despre încercările de a fi influențat.

A fost aprobat, de asemenea, și Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare, CNA fiind prima instituție din țară care a creat modelul documentului menționat. Prin urmare, toate instituțiile publice urmează să-și adopte regulamentele interne după modelul prevăzut în Hotărârea Guvernului.

Îți poți închipui un sat, o vatră răzășească fără cântecul și dansul din bătrâni lăsați, care să te umple de dorul de casă, de mândria unui neam sălășluit din veac în veac pe aceste meleaguri cu toată bogăția lui suflătească și dragostea de baștină. Că, uite, așa sunt timpurile și cele veșnice se mai schimbă. O fi poate, doar dacă le lași la voia întâmplării.

Cam cu aceste gânduri veni, în 1991, în fruntea primăriei comunei Suhuluceni, Telenest, noul primar, Vladimir Ciobanu. Băstinaș din sat, care a activat aici mai mult timp în calitate de inginer-constructor în gospodăria agricolă din localitate, nu se putea dumeri unde s-o fi ascuns de ochii lumii cântecul și dansul popular, o adevărată bogăție care te face să te simți cine ești și de unde provii. Uite, avem o casă de cultură mare, spațioasă, dar a ajuns să adăpostească doar o discotecă, ceva străin pentru tradițiile noastre, constata pe atunci, curios din fire, primarul. Astfel, că preluând funcția de primar al comunei, prioritară pentru el, pe lângă celelalte probleme sociale, tot importante pentru sat și comunitate, a devenit și readucerea în scenă a folclorului muzical din tradițiile și obiceiurile locurilor natale. Și după cum norocul bate la ușă, tocmai se stabilise în sat Valeriu Diacenco, fost dansator în renumitul ansamblu „Joc”, care activase în ultimul timp la casa de cultură din Orhei. Venise

Înfrățiți cu cântecul și dansul

la baștina soției sale, Tamara, și a primit cu multă plăcere propunerea de a forma un ansamblu de cântece și dansuri populare,

denumit arbitrar „**Rotunda**”. Colectivul a fost format în 1993 din rândul elevilor din clasele superioare ale școlii din sat. Și au pornit repetițiile, relevante atât pentru conducătorul artistic, avântat din nou în apele sale, cât și pentru tinerii dansatori și interpreți, pătrunși de iureșul și farmecul creației populare inconfundabile. Pentru asigurarea continuității ansamblului au fost formate două grupe: cea mare și cea mică, completată din elevi ai claselor de mijloc. Format din 18 membri, 9 perechi de dansatori, colectivul de bază în scurt timp și-a făcut un bun nume în raion, dar și departe peste hotarele lui. Ansamblul participă la diverse festivaluri locale, dar și cu participare internațională, de fiecare dată ocupând locuri de frunte. Astfel, la festivalul internațional de la Rezina, unde au participat colective de artiști amatori din

șapte țări, se învrednicește de diplomă de mențiune.

Succesele înregistrate și măiestria mereu spre autoperfec-

ționare a tinerilor interpreți și dansatori au făcut ca ansamblul „**Rotunda**” să fie unicul din raion atestat de Ministerul Culturii.

Primarul V. Ciobanu nu se oprește aici, având planuri de a forma un colectiv de dansatori din rândul celor maturi. Că orice sat are talente, care trebuie descoperite și antrenate în promovarea culturii. Așa și la Suhuluceni. Cu concursul consăteanului Mihai Curchi, proaspăt absolvent la Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Moldova, formează, în 2004, ansamblul de dansuri populare cu numele sugestiv „**Moștenitorii**”, unde au fost selectați 24 de artiști amatori de toate vârstele, doritori fiind mulți: mecanizatori, plugari, pedagogi și de alte profesii, dar toți cu un singur gând – de a reînvia cultura în satul natal, de a promova și a o transmite ca moștenire ge-

nerațiilor viitoare. Și nesimțind oboseala muncii la câmp sau în clase, se adună la casa de cultură pentru a prinde mai ușor și mai grațios ritmurile mai doimoale sau mai vioaie ale unui sau altui dans și a se pregăti a duce faima satului natal pe alte meleaguri. Și au dus-o de la un festival la altul fie la Rezina, cu participarea a peste 30 de colective de artiști amatori din 4 raioane, fie de la Orhei cu participarea a peste 40 de colective, de fiecare dată întorcându-se cu diplome de mențiune. În 2012, a participat la Festivalul de la Șerpeni, în 2013 - la Festivalul tradițiilor de iarnă de la Budești, mun. Chișinău, și la concertul de la Chișinău, dedicat Zilei Independenței. Este colectivul de dansatori care din 4 în 4 ani este atestat de Ministerul Culturii.

- Sunt la al treilea mandat de primar, spune Vladimir Ciobanu, și mă simt împlinit, în primul rând, pentru aceste două colective de artiști amatori, care au readus acasă tezaurul nestemat al cântecului și dansului popular, al tradițiilor și obiceiurilor din moși-strămoși. Mă bucură mult faptul că la concertele lor se adună tot satul și sunt doritori de a se încadra în aceste colective. Este un semn că aceste tradiții vor dăinui de-a pururi și vom înveșnici neamul prin cultură.

Vlad IONAȘCU

Abonarea 2014

Continuă abonarea pentru a doua jumătate a anului 2014 la revista științifico-metodică trimestrială „**ADMINISTRAREA PUBLICĂ**” și la ziarul „**FUNCȚIONARUL PUBLIC**”, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „**Administrarea Publică**” apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „**Funcționarul Public**” apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Sergiu PÎSLARU - redactor
Vitalie NICA - redactor

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 370.
Dat la tipar 29.08.2014

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică